

Temat: Postępowanie w przypadku zadławienia

► Po lekcji:

- a) wyjaśnisz, czym jest zadławienie,
- b) zareagujesz właściwie w przypadku zadławienia się osoby dorosłej i dziecka.

► ZADŁAWIENIE

Zadławieniem określa się niedrożność dróg oddechowych spowodowaną ciałem obcym. Wśród osób dorosłych najczęściej dochodzi do niego podczas jedzenia. W przypadku niemowląt i dzieci przyczyną niedrożności dróg oddechowych jest w połowie przypadków jedzenie (najczęściej słodczyce). W pozostałej części do zadławienia przyczyniają się inne przedmioty, np. monety i małe zabawki. Ciało obce może spowodować łagodną lub ciężką niedrożność dróg oddechowych.

Zapamiętaj!

Do zadławień dochodzi najczęściej w obecności drugiej osoby. Ważne jest, aby nie pomylić zadławienia z omdleniem, zawałem serca, drgawkami lub innymi stanami, które mogą powodować nagłe zaburzenia oddechowe bądź utratę świadomości. Dlatego osoba, która jest świadkiem zadławienia, powinna zapytać poszkodowanego, gdy ten jest jeszcze przytomny: *Co się stało? Czy się dławisz?*

Polecenie 1

Ciało obce przechodząc przez górne drogi oddechowe powoduje bardzo nieprzyjemne uczucie. Zastanów się, dlaczego poszkodowany tego nie odczuwa, gdy ciało obce wpadnie do płuc?

2. Postępowanie w przypadku zadławienia osób dorosłych i dzieci powyżej pierwszego roku życia

Jeżeli poszkodowany ma objawy łagodnej niedrożności dróg oddechowych:

- zachęcaj ratowanego do kaszlu;
- obserwuj go i nie podejmuj żadnych działań.

Ważne!

U poszkodowanego z łagodną niedrożnością dróg oddechowych ciało obce może w każdej chwili przesunąć się, powodując ciężką niedrożność. Z tego względu należy go obserwować do czasu, aż jego stan się poprawi.

Jeżeli poszkodowany ma objawy ciężkiej niedrożności i jest przytomny:

- wykonaj do 5 uderzeń w okolicę międzyłopatkową zgodnie z zasadami:
 - stań z boku i nieco z tyłu poszkodowanego;
 - podłóż jedną dłoń na klatce piersiowej poszkodowanego i pochyl go do przodu tak, aby przemieszczone ciało obce mogło przedostać się do ust, a nie przesunąć się w głąb dróg oddechowych;
 - nadgarstkiem drugiej ręki wykonaj 5 silnych uderzeń w okolicę międzyłopatkową;
 - po każdym uderzeniu sprawdź jego skuteczność.

Jeżeli 5 uderzeń w okolicę międzyłopatkową nie spowoduje usunięcia ciała obcego, zastosuj **5 uciśnieć nadbrzusza** zgodnie z zasadami:

- stań za poszkodowanym i obejmij go górnymi kończynami na wysokości nadbrzusza;
- pochyl go do przodu;
- rękę zaciśniętą w pięść umieść pomiędzy pępkiem i wyrostkiem mieczykowatym mostka;
- drugą ręką złap za zaciśniętą pięść i silnie pociągnij do wewnątrz i ku górze;
- powtórz tę czynność do 5 razy, za każdym razem sprawdzając jego skuteczność.

Ważne!

Jeżeli 5 uciśnieć nadbrzusza nie spowodowało usunięcia ciała obcego z dróg oddechowych, kontynuuj uderzania w okolicę międzyłopatkową w połączeniu z uciskaniem nadbrzusza na przemian po 5 razy każdą czynnością. Wykonuj je do czasu, kiedy ciało obce zostanie usunięte z układu oddechowego lub poszkodowany straci przytomność.

Prawidłowe postępowanie w przypadku zadławienia się ciałem obcym prezentuje nagranie wideo 1.

Dwie osoby siedzą w pokoju i oglądają telewizję, jedzą wiśnie/czereśnie. Nagle jedna zaczyna się krztusić, ma wyraźny problem z oddychaniem. Druga stara się opanować sytuację: pomaga jej wstać, oklepuje odpowiednio plecy, a dopiero gdy to nie pomaga – stosuje manewr Heimlicha.

Jeżeli poszkodowany straci przytomność:

- ułóż delikatnie ratowanego na plecach;
- natychmiast wezwij pogotowie ratunkowe;
- odchyl do tyłu głowę poszkodowanego i usuń z jamy ustnej widoczne ciała obce;
- sprawdź oddech, a w przypadku jego braku, rozpocznij resuscytację od:
 - 30 uciśnień klatki piersiowej;
 - po wykonaniu 30 uciśnień sprawdź jamę ustną, czy nie widać ciała obcego – jeżeli ciało obce jest widoczne, usuń je wygarniając palcem;
 - niezależnie, czy udało ci się usunąć ciało obce, udroźnij drogi oddechowe i podejmij próbę wykonania 2 oddechów ratowniczych;
 - wykonuj uciśnięcia klatki piersiowej na przemian z oddechami ratowniczymi – do czasu przyjazdu pogotowia ratunkowego, opadnięcia z sił lub pojawienia się oznak życia (poszkodowany poruszy się, otworzy oczy i zacznie prawidłowo oddychać).

W trakcie resuscytacji u osoby zadławionej, za każdym razem, kiedy drogi oddechowe są udrażniane, należy szybko sprawdzić jamę ustną poszkodowanego, czy nie ma w niej ciała obcego, które mogło się tu przemieścić. Nigdy nie należy wykonywać oczyszczania jamy ustnej na ślepo – ciało obce usuwa się tylko wtedy, gdy jest ono widoczne.

Zapamiętaj!

Uciśnięcia nadbrzusza i klatki piersiowej mogą powodować poważne obrażenia wewnętrzne, dlatego wszyscy, u których były one stosowane, powinni być zbadani przez lekarza.

Polecenie 2

Podczas wystąpienia zadławień często można zaobserwować, jak osoba ratująca prosi poszkodowanego o podniesienie rąk do góry, i w tej pozycji klepie go w okolicę międzyłopatkową. Jak myślisz, czy takie postępowanie jest właściwe? Jeżeli nie, to dlaczego?

3. Postępowanie w przypadku zadławienia niemowląt

W sytuacji zakrztuszenia u dzieci poniżej pierwszego roku życia (niemowlęcia), należy najpierw sprawdzić, czy ciało obce widoczne jest w ustach dziecka. Jeśli tak – należy próbować wyjąć je za pomocą małego palca jednym ruchem. W przypadku, gdy jest to niemożliwe, nie ponawiamy próby i nigdy nie próbujemy wyjąć przedmiotu na ślepo – grozi to wepchnięciem ciała obcego głębiej!

Następnie oceniamy rodzaj kaszlu:

- Jeżeli kaszel jest **efektywny**, tzn. głośny, wyraźny, dziecko może nabrać powietrza do płuc, płacze i reaguje na twoje sygnały – trzymaj je na rękach głową do góry i zachęcaj do samodzielnego wykaszlenia ciała obcego z dróg oddechowych.
- Jeżeli kaszel jest **nieefektywny**, czyli cichy lub bezgłośny, dziecko nie może oddychać i płakać, sinieje – wykonaj następujące czynności:
 - połóż dziecko na przedramieniu głową w dół w taki sposób, by twoja dłoń trzymała jego brodę (dłoń ma za zadanie przytrzymać głowę, która u małych dzieci jest ciężka);
 - uderz dziecko mocno nadgarstkiem drugiej dłoni 5 razy między łopatkami – dzięki temu powinno wykrztusić przedmiot;
 - odwróć dziecko na plecy i sprawdź, czy przedmiot został usunięty;
 - jeśli nie został usunięty, uciśnij dwoma palcami 5 razy klatkę piersiową tak jak przy resuscytacji, ale wykonaj te ruchy gwałtowniej i z mniejszą częstotliwością, drugą ręką podtrzymuj głowę.

Wykonaj jednorazowo nie więcej niż 5 uderzeń w okolicę międzyłopatkową

Wykonaj jednorazowo nie więcej niż 5 uciśnień klatki piersiowej

Ważne!

Nie wykonuj uciśnień nadbrzusza (manewr Heimlicha) u niemowląt. Kontynuuj uderzenia w okolicę międzyłopatkową w połączeniu z uciskaniem klatki piersiowej na przemian, aż przedmiot wypadnie albo dziecko straci przytomność.

Jeżeli dziecko straci przytomność:

- połóż je na płaskiej powierzchni, trzymając dłoń na czole dziecka odegnij jego głowę i unieś brodę, co pozwoli udrożnić drogi oddechowe oraz sprawdzić, czy ciała obcego nie da się usunąć palcem;
- rozpocznij resuscytację rozpoczynając od 5 wdechów ratowniczych;
- jeśli klatka piersiowa nie unosi się przy oddechach, przed każdym następnym wdechem jeszcze raz skoryguj położenie głowy dziecka;
- jeżeli 5 prób oddechów się nie powiodło, wykonaj 30 uciśnień klatki piersiowej;
- po 30 uciśnięciach sprawdź jamę ustną, czy nie widać ciała obcego, które można usunąć;
- następnie wykonaj 2 oddechy ratownicze i kolejne 30 uciśnień klatki piersiowej.

Jeśli uda się usunąć ciało obce z dróg oddechowych dziecka – któryś z naszych oddechów unieśli jego klatkę piersiową, dziecko zaczęło się ruszać lub kaszleć, należy sprawdzić czy oddycha prawidłowo. Jeśli oddycha, ale wciąż jest nieprzytomne, układamy je na boku i czekamy na przybycie pogotowia. W sytuacji, gdy niemowlę nie wykazuje w/w objawów, RKO kontynuujemy do skutku lub do przyjazdu karetki pogotowia.

Kliknij, aby uruchomić podglądPrzejdź do następnej ilustracji

Jeżeli dziecko straci przytomność, należy wezwać pogotowie ratunkowe i rozpocząć resuscytację

Polecenie 3

Większość rodziców ratując swoje dzieci obraca je do góry nogami i wytrząsa ciało obce. Wymień co najmniej 3 prawdopodobne zagrożenia dla dziecka mogące wystąpić podczas takiego postępowania.

PODSUMOWANIE

- **Zadławienie** to niedrożność dróg oddechowych spowodowana ciałem obcym. Po przedostaniu się z jamy ustnej do dolnych dróg oddechowych może ono być bardzo niebezpieczne i w krótkim czasie doprowadzić do śmierci poszkodowanego.
- Rozróżniamy łagodną i ciężką **niedrożność dróg oddechowych**.
- W **łagodnej niedrożności** (gdy poszkodowany może mówić, oddychać, kaszleć) pierwsza pomoc polega na zachęcaniu ratowanego do kaszlu, który generuje wysokie ciśnienie w płucach i skutecznie usuwa większość ciał obcych.
- Klepanie w okolicę międzyłopatkową lub uciskanie nadbrzusza, gdy poszkodowany ma objawy łagodnej niedrożności, może spowodować przesunięcie ciała obcego i całkowite zatkanie dróg oddechowych. Dlatego te czynności przeznaczone są tylko dla poszkodowanych z objawami ciężkiej niedrożności dróg oddechowych.
- Udzielając pomocy poszkodowanemu z **ciężką niedrożnością**, należy rozpocząć od 5 uderzeń w okolicę międzyłopatkową, a następnie wykonać manewr Heimlicha uciskając 5 razy nadbrzusze poszkodowanego.
- Gdy poszkodowany traci przytomność należy rozpocząć **resuscytację krążeniowo-oddechową**. Celem początkowych uciśnień klatki piersiowej jest przede wszystkim usunięcie niedrożności dróg oddechowych u leżącego, nieprzytomnego poszkodowanego, a tylko wtórnie wspomaganie krążenia.
- U niemowląt nie stosuje się manewru Heimlicha, zamiast niego wykonujemy uciski klatki piersiowej, tak jak w przypadku resuscytacji, tylko mocniej i z mniejszą częstotliwością.
- Wzywając pomoc, pamiętaj o numerach alarmowych.